

ASSIGNATURA:

HISTÒRIA DE LA MEDICINA I ÈTICA MÈDICA

CRÈDITS:

Totals: **4,5**

Teòrics: **3**

Pràctics: **1,5**

OBJECTIUS GENERALS

El coneixement elemental dels aspectes més rellevants de la Història de la Medicina i l'Ètica Mèdica són l'objecte del temari de l'ensenyament teòric.

- L'evolució de les idees sobre la malaltia.
- Idees sobre la terapèutica.
- Progrés en els coneixements científics.
- Principals escoles al llarg de la història.
- Personalitats més importants.
- Evolució en l'exercici de les professions sanitàries.
- Evolució de les repercussions socials de la malaltia i la medicina.
- Coneixement suficient de què és actualment l'ètica mèdica com a part de la bioètica aplicada a la relació assistencial.
- Coneixement suficient de la distinció entre l'àmbit de l'ètica mèdica i de la legalitat.
- Coneixement suficient de la terminologia, conceptes i metodologia de l'ètica mèdica actual i l'aplicació a l'anàlisi i discussió de casos pràctics.
- Coneixement suficient dels diferents models i actituds possibles en la relació assistencial: anàlisi i valoració des de la perspectiva de l'ètica mèdica.
- Coneixement suficient dels procediments de la presa de decisions en l'exercici de la medicina amb la finalitat que aquestes siguin també èticament correctes.
- Coneixement suficient de l'estratègia per a la resolució de conflictes ètics en la relació assistencial.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Són l'objecte del treball pràctic

- Coneixement suficient de les fonts bibliogràfiques per a la història de la medicina: repertoris, textos, revistes.
- Coneixement elemental de les institucions que tenen rellevància històrica de la nostra medicina.
- Coneixement suficient de la tècnica de redacció d'un treball científic. Metodologia: els principals trets. La bibliografia citada i les notes. Introducció de l'alumnat en la redacció d'un treball científic.
- Capacitat de redacció d'un treball concret sobre un tema específic d'història de la medicina, catalana o general.
- Coneixement elemental dels grans trets de la història de la medicina catalana.

TEMARI

Teòric

I. La medicina en el món antic

1. La medicina en els temps més antics. Prehistòria. Paleopatologia. La medicina en les poblacions primitives.
2. La medicina en les primeres cultures diferenciades. Orient Mitjà (Egipte, pobles mesopotàmics). Àsia oriental (la Xina, medicina hindú). Poblacions americanes. Altres. Què n'ha quedat, de les aportacions que van fer?
3. La medicina en el món grec. Primeres dades. El culte d'Esculapi. L'inici de la línia de la medicina científica. Medicina hipocràtica. La influència de la medicina hipocràtica. Idees sobre la malaltia i la terapèutica. Medicina hel·lenística.
4. La medicina en el món romà. Importància de l'obra de Galè: la influència. Idees sobre la malaltia i la terapèutica. Altres metges. La medicina baixromana i bizantina.

II. La medicina en el món medieval

5. La medicina àrab medieval. Descripció de les principals escoles: orientals (persa, egípcia) i occidental (al-Andalus). Idees sobre la malaltia i la terapèutica. Significat cultural de la medicina àrab. La influència de la medicina àrab.
6. La medicina de l'occident medieval cristià. Idees sobre la malaltia i la terapèutica. Principals autors i principals escoles. Les grans pestes. Els hospitals. Inici de l'ensenyament regularitzat i de les titulacions.

III. La medicina de l'època moderna

7. El gran canvi en la concepció de la medicina. El Renaixement. Antecedents. Els nous descobriments. Canvis de mentalitat. Les grans aportacions del segle XVI. La malaltia (Paracels). L'anatomia (l'obra de Vésale). La cirurgia (l'obra de Paré). Altres aspectes. Les noves malalties i terapèutiques.
8. El progrés en el coneixement de la fisiologia. L'obra de Harvey sobre la circulació. Les grans aportacions a la medicina del segle XVII.
9. Cap a una nova medicina sistèmica. Les ideologies mèdiques en els segles XVII i XVIII. Iatrofísica. Iatroquímica. Influència en la interpretació de la malaltia i en la terapèutica. Desenvolupament de la clínica.
10. L'empenta de la segona meitat del segle XVIII. El fenomen de la il·lustració. Principals línies de progrés. El desenvolupament de la ciència. Les bases de la medicina científica posterior.

IV. El desenvolupament de la medicina científica actual

11. Les grans aportacions de la primera meitat del segle XIX. Els canvis de mentalitat. La valoració de la medicina social i política. Les línies de progrés: la ciència bàsica i el creixement de la fisiologia. La clínica. La nova empenta de la cirurgia: l'anestèsia. Altres aspectes.
12. Algunes ideologies sistemàtiques. Impacte ideològic de la nova situació: importància en la medicina del seu temps i posterior. Frenologia. Magnetisme. Homeopatia. Hidroteràpia. Altres aspectes. Enfocaments socials. El corrent científic.
13. El progrés de la medicina a la segona meitat del segle XIX. El progrés de les ciències bàsiques: fisiologia, histologia, l'obertura al coneixement del món microbià. Vacunacions. Aplicacions a la clínica. L'antisèpsia: repercussió en el progrés de la cirurgia.
14. Repercussions socials del progrés de la medicina. Idees sobre protecció i assegurança. Idees sobre l'organització de l'assistència pública i privada. La patologia pel treball. La prevenció. L'evolució de les professions sanitàries.
15. El gran desenvolupament científic de la medicina a la primera meitat del segle XX. Les grans línies de progrés: fisiologia, bioquímica. La lluita contra les malalties infeccioses. Progressos en la terapèutica farmacològica i quirúrgica.

V. La medicina del nostre temps

16. La medicina de la segona meitat del segle XX. Tendències científiques. Tendències socials. L'organització assistencial: repercussions econòmiques. Repercussió en les idees polítiques. Les grans organitzacions sanitàries. Estat actual del tema.

Ètica mèdica

Elements d'ètica mèdica: actituds, valors i prioritats; distinció entre l'ètica mèdica, la legislació i els codis deontològics.

La relació assistencial: actituds i models de relació possibles; anàlisi i valoració: descripció i factors contextuals variables.

Deure ètic de proporcionar benefici per a la salut; vessant individual i salut pública. Concepte de utilitat de les actuacions mèdiques.

Deure ètic de no ocasionar danys o perjudicis evitables o innecessaris als individus en l'àmbit de la salut, en la relació assistencial, en els assaigs clínics i d'altres.

Deure ètic de respectar l'autonomia dels individus. Descripció i obstacles en l'exercici de l'autonomia en el camp de la sanitat; situacions d'autonomia disminuïda o inexistent. Documents de voluntats anticipades; l'autotutela; decisions per substitució.

El consentiment informat.

Deure ètic de respectar qüestions de justícia en la practica professional; interessos legítims de terceres parts i de la salut pública.

Conflictes entre aquests deures: jerarquització. estratègia de resolució de conflictes.

Ètica clínica: el metge i la mort; refús de tractaments de suport vital; l'eutanàsia activa voluntària i el suïcidi mèdicament assistit.

Seminaris

S'ofereixen diversos temes que tenen caràcter optatiu:

- Bases històriques de les medicines alternatives.
- Visió esquemàtica de la història de la medicina catalana.
- Metodologia en el treball històric en medicina.
- La medicina del segle xx.